

Remonstrantse Gemeente Rotterdam

3 januari 2021

Inleidend lied ‘Wij komen van Oosten’ (geheel)

kaars staat aan

Welkom en Votum en groet

Van harte welkom, in deze Remonstrantse Arminiuskerk in Rotterdam. Graag wens ik u het allerbeste toe voor het jaar dat net begonnen is. Moge het voor u allen een gezegend jaar worden.

We zijn weer met een paar mensen bijeen. Jos van der Kooy speelt op het orgel. Nicky Bouwers zingt de sterren van de hemel en Marileen Driesprong neemt alles voor elkaar op. Zo kunnen we bij elkaar zijn. U thuis en wij in de kerk. Samen proberen we te zoeken naar wat ons draagt en wat ons verder helpt. Als altijd beginnen wij de dienst met uit te spreken dat:

Onze hulp is in de naam van de Heer
Die hemel en aarde gemaakt heeft
Die trouw houdt tot in eeuwigheid
En niet loslaat het werk van zijn handen.

Genade zij u en vrede
Van God onze Vader
En van Jezus Christus, de Heer.
Amen.

Antwoordlied Tot u, Heer

Bijbeltekst Mat. 2: 1-11

²Jezus werd geboren in Betlehem, een stad in Judea. Herodes was op dat moment koning. Niet lang na de geboorte van Jezus kwamen er wijze mannen in Jeruzalem aan. Ze kwamen uit het oosten, uit een ver land. ²Ze vroegen aan de mensen in Jeruzalem: ‘Waar is de koning van de Joden die kortgeleden geboren is? We hebben zijn ster gezien. Die kwam aan de hemel omhoog. En nu zijn we gekomen om de nieuwe koning te eren.’

³Toen koning Herodes dat hoorde, schrok hij vreselijk. Ook de andere mensen in Jeruzalem schrokken.

⁴Herodes liet alle priesters en wetsleraren bij elkaar komen. Hij vroeg aan hen: ‘Waar zal de messias geboren worden?’ ⁵Ze zeiden: ‘In Betlehem in Judea, want dat wordt al verteld in de heilige boeken. Daar staat: ⁶«Luister, Betlehem in Judea, jij hoort bij de belangrijkste steden

van het land. Want uit Betlehem komt de leider van Israël. Hij zal zorgen voor het volk van God, zoals een herder voor zijn schapen zorgt.»’

⁷Toen liet Herodes de wijze mannen in het geheim bij zich komen. Hij wilde precies weten wanneer ze de ster voor het eerst gezien hadden. ⁸Daarna zei hij: ‘Ga naar Betlehem en zoek uit waar het kind precies is. Als jullie hem gevonden hebben, moet je dat aan mij komen vertellen. Dan kan ik ook naar hem toe gaan om hem te eren.’

⁹⁻¹⁰Na het gesprek met Herodes gingen de wijze mannen op weg. En opeens was daar de ster weer die ze al eerder gezien hadden. Toen ze de ster weer zagen, waren ze erg blij. De ster wees hun de weg. Hij bleef staan boven het huis waar het kind was.

¹¹De wijze mannen gingen naar binnen. Daar zagen ze het kind bij zijn moeder Maria. Ze knielden voor hem en eerden hem. Ze gaven hem de dure geschenken die ze meegebracht hadden: goud, wierook en mirre.

¹²’s Nachts kregen de wijze mannen een droom. In de droom zei God tegen hen: ‘Jullie moeten niet teruggaan naar Herodes.’ En dus gingen ze langs een andere weg terug naar hun land.

Lied Nu zijt welkome 476: 1 en 4

Preek

In het blad Laetare stond recentelijk een leuk stukje over het bezoek van de drie wijzen uit het Oosten. Graag lees ik het u even voor:

Wat zou er gebeurd zijn als de drie wijzen geen man, maar vrouw waren geweest?

- * Ze zouden degelijk de route gepland hebben en dus op tijd gekomen zijn.
- * Ze hadden bij de bevalling geholpen
- * Ze Zouden praktische kado’s meegebracht hebben
- * En misschien hadden ze wel een lekkere pan soep gekookt.

Maar wat zouden deze vrouwen tegen elkaar gezegd hebben na afloop?

Zag je die sandalen die maria droeg??

Dat kind leek helemaal niet op Jozef

Dat ze al die dieren erbij laten!!

Het schijnt dat Jozef helemaal niet werkt op dit moment

Maria maagd?? Nou, ik zat nog bij d’r op school!

Wat een armoedig wiegje zeg!

De reacties op dit stukje waren niet van de lucht. Ik las het in een Facebook groep van predikanten en pastores. De weleerwaarde reaguurders waren niet gecharmeerd.

Wat een vrouwonvriendelijkheid! Wat een stereotypes. Niet leuk! En wat een miskennis van het bijbelse verhaal. Alle symboliek was verdwenen. Het liet mij weer zien, dat humor en

christendom niet altijd lekker samengaan. Ik sprak erover met een joodse vriend en hij constateerde nuchter: ach ja, daar hebben wij al vierduizend jaar oefening in. Hoe denk je anders dat we die tocht door de woestijn hadden overleefd?

Zie hier in een notendop het probleem van het christendom. We nemen het allemaal te serieus. Zo is het misschien ook wel met die theologen en astronomen die op zoek gaan naar wat die ster is die de wijzen uit het Oosten aan de hemel hebben kunnen zien. Voor mijn gevoel missen deze fundamentalisten de kern van het verhaal.

Zoals bij alle kerstverhalen – en dit verhaal hoort daar natuurlijk ook bij – gaat het nergens over geschiedenis. Die vertellen zou ook te saai voor woorden zijn. Twee nette mensen, Jozef en Maria, krijgen hun eerste kind. Het zal wel gewoon in Nazareth geweest zijn. Niks stal, maar gewoon achter de timmerwerkplaats van Jozef. Al het andere wat verteld wordt, is er gewoonweg bij verzonnen. Niet omdat de bijbelschrijver ons graag wil voorliegen, maar gewoon omdat hij iets te vertellen had. Hij had een boodschap voor zijn hoorders toen en wij kunnen meeluisteren.

Een boodschap die een stukje belangrijker was, dan de vraag hoe het nu precies zat met die ster aan de hemel. Wie die ster zoekt, lijkt op een fundamentalist die op zoek gaat naar de resten van de Ark van Noach op de berg Ararat. Wie daar gaat zoeken, mist het gegeven dat er in veel meer talen en culturen verteld wordt over zo'n grote zondvloed. De echte betekenis zit erin, dat mensen zich afvragen hoe het nu moet met zo'n goddeloze wereld, waarin mensen zich niet houden aan Gods geboden. Of mensen zoeken een verklaring voor die prachtige regenboog aan de hemel. Mensen uiten nu eenmaal hun geloof in verhalen. Verhalen die prachtig en waar zijn, maar niet met de video of de archeologie nagerekend kunnen worden.

De drie wijzen uit het Oosten – of het er drie zijn en hoe ze heten, dat vertelt het verhaal niet – symboliseren de wereldwijde betekenis van de geboorte van deze Heiland in Betlehem. Voor de latere schrijver van het Evangelie is het zo'n wereldschokkende gebeurtenis, dat het voor hem wel moest zijn alsof de hemel het ook liet zien. Iedereen die maar wilde en niet te kwader trouw was, kon het zien. Zo helder als die ster straalde, zo helder was het voor hem dat je bij Jezus moest zijn voor je heil. Zo is het ook met die wonderen aan het einde van het leven van Jezus: de aardbeving en de zonsverduistering. De hele wereld doet mee in dit bijzondere gebeuren. Maar natuurlijk vooral symbolisch.

Zoiets geldt ook voor de onpraktische kraamgeschenken die men uit het Oosten had meegenomen: mirre, wierook en goud. Goud als teken van rijkdom en eer. Misschien wel goddelijke eer. Het duurste, het mooiste, was niet voldoende voor deze koning. Wierook daarnaast staat voor de heiligheid en de aanbidding. We weten van de wierook in de Rooms-Katholieke Kerk. Een lieflijk reukoffer voor de Heer.

Overigens moet ik bij deze uitdrukking altijd denken aan Kees Wondergem, de secretaris van de NPB in Oud-Beijerland uit de tijd toen ik net begon te preken, een heel aardige man. Ik liep stage in Rotterdam in 1995. Vlak voor en na de dienst in dat kleine kerkje in Oud-

Beijerland, stak hij altijd buiten een sigaretje aan en vergoelijkte dat door te zeggen: een lieflijk reukoffer voor den Heere.

Over wat de mirre precies betekent, verschillen de bronnen enigszins. Het kan ook een lieflijke geur verspreiden, maar het heeft ook de connotatie van een stof die gebruikt werd bij het balsemen van dode lichamen. Dan is het dus een verwijzing naar het uiteindelijke einde van Jezus aan het kruis.

Kortom: een prachtig verhaal, vol van symboliek, dat door de schrijver is bedoeld om ons lezers een eenvoudige boodschap mee te geven: Jezus moet je hebben. Hij is bijzonder, zoals zal blijken uit de rest van het Evangelie. Zijn woorden en daden zijn er niet zomaar, zij stellen het goddelijke present.

De Evangelist Mattheus heeft een eigenaardigheid die zijn collega evangelisten minder hebben. Hij laat graag allerlei voorspellingen uit het Oude Testament in vervulling gaan. Ze zijn telkens het bewijs van de waarheid van het christelijke verhaal. Kritische lezers zien natuurlijk ook hoe hier oudtestamentische teksten er met de haren bij gesleept worden.

Op het stukje dat ik u daarnet las uit de bijbel, volgt alweer de vertelling van een droom. Eerst kregen de wijzen te horen, dat ze niet langs Herodes moesten, maar dat ze beter langs een andere weg naar huis konden terugkeren. Nu krijgt Jozef een droom: hij krijgt de boodschap door dat hij met vrouw en kind moet vluchten naar Egypte. De kindermoord van Betlehem staat voor de deur. Een heel ingewikkeld verhaal om uiteindelijk een heel aantal verzen verder tot een mooie conclusie te kunnen komen:

¹⁵*Daar bleven ze tot de dood van Herodes.*

Dat moest zo gebeuren. Want dat wordt al verteld in de heilige boeken. Daar staan deze woorden van God: «Ik heb mijn Zoon teruggeroepen uit Egypte.»

Iedereen die een beetje het oude testament kent, zal hier herkennen hoe er gesproken wordt over de terugtocht naar het beloofde land, van het volk dat in Egypte in slavernij zat.

Het is een beetje alsof we Harry Mulisch lezen die in zijn prachtige boek *De ontdekking van de hemel* doet alsof God de hele eerste en tweede wereldoorlog nodig had om zijn plannen te volvoeren. Een prachtig verhaal, maar toch niet om direct letterlijk te nemen.

Deze vergelijking laat mooi zien hoe de Evangelist werkt: voorspelling en vervulling. En als er niets voorspeld is, zoeken we een mooie tekst en herschrijven we het verhaal later zo, dat het allemaal precies klopt.

Is hier nu een verhalenverteller of een evangelist aan het woord? Voor mij is dat geen tegenstelling. De evangelist gebruikt elke mogelijkheid om het verhaal zo te vertellen dat het een Verhaal met een hoofdletter wordt. Namelijk dat het steeds weer gaat over Gods

verbondenheid met de mensen. Dat het allemaal zo moest gebeuren. Dat het niet niets is, maar dat het van belang is voor alle mensen.

Als we dat als hoorders nu ter harte nemen –beseffen we at het verhaal van het leven van Jezus, van zijn woorden en daden, voor ons nog steeds van belang is. Dat wij er wat aan hebben als wij willen nadenken over hoe hij sprak over liefde voor de mensen en voor God. Hoe hij iedereen daarin betrok en vertelde dat God voor alle mensen dichtbij wil zijn en ons wil dragen. Dan heeft de schrijver niet voor niets die arme koningen zo ver laten reizen in hun verhaal.

Straks zingt Nicky Bouwers een prachtig lied van Hans Bouma. De muziek is gecomponeerd door de bekende Louis van Dijk, die helaas vorige jaar overleden is. Het is een lied dat op een vrolijke manier – in woorden en in muziek – de boodschap van het Evangelie van Kerst samenvat. De essentie van het leven van Jezus vinden we in de volgende regels. Leest u zo direct eens goed mee:

*God lacht de mensen toe.
Het leven kan beginnen, geluk ligt voor de hand.
Hij zit bij ons aan tafel.
Wij leven in uw naam.*

Laten we zo proberen te geloven, met humor en relativering.
God lacht de mensen toe.
Amen.

Orgelspel

Gebeden, afgesloten met Onze Vader (gezongen, Strategier)

Eeuwige God,

Alleen uit verhalen kennen we u. Mensen van alle tijden en plaatsen hebben u bedacht en verteld. Ze spraken over wat ze in hun leven meemaakten. Ze kozen woorden om te vertellen over ervaringen die niemand goed onder woorden kan brengen.

Geef het ons dat wij aan die oude verhalen telkens onze nieuwe verhalen toevoegen. Dat we zelf stem durven te geven aan het geloof dat in ons huist. Dat wij onze ervaringen van geborgenheid durven te delen. Dat we anderen meetrekken in ons enthousiasme. Dat de liefde en de warmte die we ervaren onderwerp van gesprek worden. Dat we liefde die we krijgen kunnen doorgeven aan ons medemensen. Dat we zo uw licht laten stralen in de wereld.

Geef het ons, om verkondigers van uw boodschap te zijn. Niet in grote woorden, maar vooral in kleine daden. In doen wat onze hand vindt om te doen. Want u, God, bent niet ver weg in de hemel, maar menselijk dichtbij. In verhalen van mensen wordt u concreet. In een kind wordt u zichtbaar. In de liefde tussen mensen bent u in ons midden.

Open telkens opnieuw onze ogen voor deze goede boodschap. Bemoedig en versterk ons.
Geef ons kracht en inspiratie.

Ontferm u over ons als we het niet gemakkelijk hebben.

Als we ziek zijn of ons zorgen maken.

Als we verdrietig zijn en niet weten hoe we verder moeten.

Als we rouwen om wie ons lief waren.

Bemoedig ons en geef ons kracht om verder te gaan.

In de stilte willen we u bidden. We spreken onze woorden en gedachten uit, we denken aan mensen of we zijn alleen maar stil voor u. U hoort ons, als we bidden in de stilte.

[...]

Met heel uw kerk van alle plaatsen en tijden bidden wij:

Slotlied 499 Nu gaat de hemel open, alle verzen

Uitzending en zegen

Bevestigen wij dan ons geloof in een leven van liefde,

Aanvaarden wij onze verantwoordelijkheid voor onze geloofsgemeenschap,

Haar taak in deze wereld, met haar noden.

En werken we dan verder aan onze levensopdracht,

Onder Gods zegen.

De Heer zegene en Hij behoede u.

De Heer doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig

De Heer verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede.

Amen.

Orgelspel